

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

Beredskapsmässan med Gröna kluster

Uleåborg

9-10 oktober 2024

Nätverket Gröna kluster i Sverige - Landsbygdsnätverket

Studiebesök och föreläsningar

Krisberedskap ur ett primärproduktionsperspektiv

- ProAgria, Oulu.
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Österbotten
- **Försörjningsberedskapcentralen (FBC) /**
Preparedness National Emergency Supply Agency.
- **Studiebesök**
 - Kvarn: Kinnusen Mylly i Utajärvi
 - Mjölkgård: Koivulan Maito & Juusto Oy

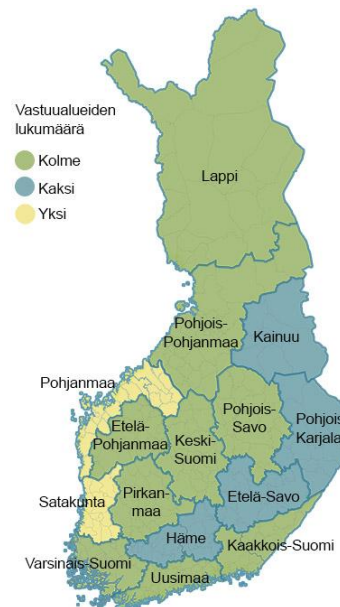
ProAgria Oulu

- Vesa Nuolioja, ProAgria, Oulu
- 7 500 medlemmar, nationellt 107 000 medlemmar. Finlands största regionala rådgivningscenter.
- Alla vars värdegrund är för landsbygden kan bli medlemmar. (Via ProAgria direkt eller via lantbruks- och hushållsföreningarna)
- 7 % av Finlands yta används för jordbruk.
- Inhemska råvaror utgör grunden för Finlands livsmedelsförsörjning. Norra Finland - mjölk. Södra Finland: Spannmål och köttproduktion.
- Finland har en hög självförsörjningsgrad på livsmedel 80%
- Medelåldern på lantbrukare: 50 år (Sverige: 59,1 år 2022)
- Företagen är i regel med i beredskapsverksamheten frivilligt.

Närings-, trafik och miljöcentralen (NTM)

- Timo Lehtiniemi
- Ansvar för att genomföra och utveckla statsförvaltningens uppgifter på regional nivå
- Huvudområden:
 - **Näringsliv**, arbetskraft och kompetens
 - **Trafik** och infrastruktur
 - **Miljö** och naturresurser
- 15 centraler i Finland.
- Beredskapskommitté där man arbetar med styrning och reglering av primärproduktionen och personreserveringar s. k. VAP.
- Arrangerar beredskapskurser

Närings-, trafik- och miljöcentralen

Beredskapsplacering VAP-jordbrukare

- Lantbrukare och jordbruksmaskiner är "krigsplacerade på gården" (VAP)
- Kommunens ansvar att utse VAP-jordbruk
- Närings - Trafik och Miljöcentralen ordnar träffar för VAP-jordbrukare
 - Utbildning/kurser, beredskap för jordbrukare inför störningssituationer
 - Beredskapsplan för varje gård
 - Lika självklart att förse en kvarn som ett sjukhus med el och lagerhållning är given.

”Jordbrukets beredskap inför störningssituationer”

Upplägg, exempel från kurs från 2023

- De allmänna principerna inom beredskap
- Livsmedel och primärproduktionens andel av den nationella försörjningsberedskapen
- Olika hotbilder mot jordbruket och beredskap på gårdsnivå
- Beredskap på regional och lokal nivå
- Andra branscher som är kopplade till jordbrukets verksamhet inför allvarliga störningssituationer

Försörjningsberedskapscentralen

- Erik Honkanummi, Beredskapssamordnare, Försörjningsberedskapscentralen / Preparedness Coordinator, National Emergency Supply Agency.

Huoltovarmuuskeskus
Försörjningsberedskapscentralen
National Emergency Supply Agency

- Statliga och kommunala myndigheterna en lagstadgad skyldighet att ha beredskap för kris, krig eller störningar
- **Försörjningsberedskapscentralens roll** är att samordna, främja och möjliggöra försörjningsberedskapsarbetet inom sektorer kritiska för försörjningsberedskapen
- Företag/ näringsliv deltar aktivt och frivilligt i försörjningsberedskapsarbetet
- Försörjningsberedskapen tryggas genom finans- och näringspolitiken, lagstiftning, upplagring, beredskapsplanering och avtal

Säkerhetsupplagring

- FBC uppgift att säkerställa tillgång av spannmål genom att avtala om upplagring med företag/gårdar.
- Avtalen för beredskapen vilar på affärsmässiga grunder och riskhantering görs i den enskilda verksamheten

Försörjningsberedskapscentralen (FBC)

Huoltovarmuuskeskus
Försörjningsberedskapscentralen
National Emergency Supply Agency

- FBC är en expertorganisation, under ett av ministerierna, som har som uppgift att planera och utveckla Finlands försörjningsberedskap. Gäller både materiell beredskap som stöd för näringslivets beredskap
- 97 anställda som täcker olika områden (Livsmedel, energi, logistik, hälsa, finans, industri och övrigt)
- Livsmedel för ökad beredskap med primärproduktionen är en viktig del.
- Fokus i arbetet med beredskap är brett. Tanken är ett **"Ett slagttåligt Finland"** och minska samhällspåverkan vid kriser.
- Väsentligt är samarbete mellan myndigheter och näringslivet.
- Stödja samhällskritiska företag att ha en egen beredskap till *"business as usual"* även vid en kris.

Finansiering

Huoltovarmuuskeskus
Försörjningsberedskapscentralen
National Emergency Supply Agency

Delvis av en försörjningsberedskapsfond som har intäkter från skatt på el, stenkol, naturgas, bensin, diesel och eldningsolja (omsättning ca 60 miljoner Euro 2023)

Försörjningsberedskapsavgiftens storlek:	
• El	0,00013 €/kWh
• Stenkol (för värmens del)	1,18 €/t
• Naturgas (för värmens del)	0,084 €/MWh
• Bensin	0,0068 €/l
• Diesel och lätt eldningsolja	0,0035 €/l
• Tung eldningsolja	0,0028 €/kg

Övriga finansieringskällor:	
• upplåning (högst 200 mn €)	
• intern finansiering	
• innehav	

Intäkten av försörjningsberedskapsavgiften 2023 (2022)	
37,7 mn. €	(40,3 mn. €)

Försörjningsberedskapsfondens balansomslutning 2023 (2022)	
x md. €	(x,x md. €)

Omsättning 2023 (2022)	
59.6 mn. €	(222,8 mn. €)

Företagens roll i beredskapssystemet

Huoltovarmuuskeskus
Försörjningsberedskapscentralen
National Emergency Supply Agency

- 500 företag ingår i FBCs beredskapssystem
- Företag förväntas hantera sin egen krisberedskap och upprätthålla normala funktioner
 - Varje företag har sina egna processer för beredskap
 - Frivillighet hos företagen
 - Samarbete med försäkringsbolag, ta fram ex. checklistor och beredskapsplaner
- Samarbete med FBC ger fördelar vid upphandlingar och utbildningar
 - Företag kan få ersättning för att lagra viktiga produkter, men kräver stora volymer
- FBC kan gå in som borgenär för investeringar i syfte att öka beredskapen

Huoltovarmuuskeskus
Försörjningsberedskapscentralen
National Emergency Supply Agency

Nya fokusområden och ”kulturell beredskap”

Utvidgat fokus från traditionella resurser (bränsle, livsmedel och läkemedel) till digitala system och motståndskraft.

Analyserar världsläget och viktiga materiella komponenter i beredskapen.

Kulturell beredskap

- Stärka sammanhållning, inspirerat av erfarenheter från Ukraina.
- Ökad vikt på att hindra splittring av befolkningen, med lärdomar från Rysslands försök att påverka andra länders befolkning

Mental kristålighet

”Den mentala kriståligheten är avgörande. Medborgarna måste kunna lita på varandra och på myndigheterna. Vi måste motarbeta all utveckling som skapar eller fördjupar motsättningar. Jag har ofta betonat vikten av att vi lyssnar på varandra och har ett respektfullt debattklimat i det finländska samhället. Värdet av förtroende och diskussion blir extra synligt i störningssituationer”

Finlands president Alexander Stubb

Kinnusen Mylly i Utajärvi

- Nordligaste kvarnen i Finland
- Humankonsumtion:
vete, råg, korn, havre och glutenfri havre
 - Det mesta från närområdet (ej vete)
- Export till 40 länder
- Foder
- Beredskap
 - Beredningsplanen uppdateras regelbundet i samarbete med Försäkringsbolag.
 - Lager ute på gårdarna – kvarnen hämtar upp olika partier månad för månad. Sprida risken.
 - Reservdelar i lager
 - Kompetens, kunskapsspridning
 - Cyberattacker (uppdaterade listor på papper hos nyckelpersoner i företaget)

Disruption and Emergency Preparedness and Business Continuity Plan

The business continuity plan is divided into three phases:

1. Crisis phase:

The situation is assessed, immediate actions are taken, and further damage is prevented.

2. Management phase:

Clear conclusions are drawn based on the situation, and appropriate communication is carried out.

3. Recovery phase:

The focus is on restoring operations to their pre-incident state.

Koivulan Maito & Juusto Oy

- Mjölkgård 150 kor varav 70 mjölkande
- Glass
- Ostsoppa (12 000 l soppa) Tetra-pack maskin
- VAP-bonde (krigsplacerad)
 - Skyldig att leverera mat i kris, finns resurser att ställa om
- Ingen dokumenterad krisplan
- Beredskap – gården äger hela processen
- Färdig produkt direkt att konsumera

Reflektioner

Beredskap finns i "modersmjölken"

- "Vi har beredskapen i vårt DNA",
- "Man är beredd för sin egen skull".

Medvetenhet och medföljande krisberedskap i det finska samhället generellt.

- Beredskapen är en del av vardagen
- Tydlig struktur, ansvar och roller vilket skapar bättre förutsättningar för snabbare beslutsefterlevnad

- Nära 100 % på mjölk, olja, fläsk, nötkött, brödsäd och kyckling i inhemsk livsmedelsförsörjning

- Alla företag har inte samma nivå på beredskap (kvarn vs. gård)

- Beredskap i cybersäkerhet och Kulturell beredskap

Den övergripande säkerheten är ett typiskt finländskt sätt att se på säkerhet.

- *Fröet till tänkesättet såddes efter erfarenheterna av andra världskriget.*
- *Finland som samhälle kan klara sig endast om vi agerar smidigt tillsammans och pragmatism i vårt samarbete.*
- *Den övergripande säkerheten bygger på samarbetet mellan myndigheter, näringslivet, organisationer och invånarna.*
- *Den angår alla*

Vad vi tar med oss

- Jämförelser andra länders struktur för beredskap. Vad är motsvarigheten i Sverige till de myndigheter/organisationer som vi träffade i Finland
- Översikt av projekt om beredskap i Sverige
- Mer kunskap om Beredskapskurserna
- Etablera kontakt med försäkringsbolag när det kommer till risk och riskhantering
- Överblick över Regionernas, kommunernas, Länsstyrelsens ansvar och roller kring livsmedelsberedskap.
- Börja kolla på konkreta affärsmodeller kring livsmedelslager, ex. Diesellager, spannmålslager

Säkerhetsstrategi för samhället

- I januari 2025 antog Finland den nya strategin
- Beskriver hur myndigheter, företag, organisationer och medborgare gemensamt ska säkra viktiga samhällsfunktioner i Finland.
- Individernas handlingsförmåga samt kunskaper, färdigheter och attityder som stärker säkerheten utgör grunden för samhällets kristålighet. Individerna är nyckelaktörer inom den över gripande säkerheten.
- Det första strategidokumentet för samhällssäkerhet publicerades 2003. Det är femte gången strategin uppdateras.